Valtakunnansyyttäjä 10.9.2021 Dnro 113/61/21

Eduskunnan lakivaliokunta

Syyttäjälaitoksen lausunto

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta VNS 4/2021

Valtioneuvoston selonteosta ilmenevä sisäisen turvallisuuden tilannekuva on Syyttäjälaitoksen näkökulmasta oikea ja aihealueen hyvin kattava.

Selonteossa painotetaan aivan oikein erilaisten ennalta ehkäisevien toimenpiteiden tärkeyttä. Niistä huolimatta toteutuvasta rikollisuudesta sisäiselle turvallisuudelle aiheutuvan uhkan osalta on kuitenkin todettava, ettei rikosten vuosittaisessa kokonaismäärässä voitane odottaa tapahtuvaksi ratkaisevia muutoksia. Oletettavaa on, että rikollisuuden määrä tulee säilymään suuruusluokaltaan samalla tasolla kuin useina viimeisinä vuosina, mutta viranomaisten selvitettäviksi tulevien rikostapausten keskimääräisen vaativuuden ja työllistävyyden kasvu tulee jatkumaan.

Rikosvastuuta toteuttavan esitutkinta-, syyttäjä-, tuomioistuin- ja täytäntöönpanoviranomaisten muodostaman käsittelyketjun riittävistä ja tasapainoisista toimintaedellytyksistä huolehtiminen on näin ollen välttämätöntä, jotta rikosoikeudella tavoiteltava erityis- ja yleisestävä vaikuttavuus voitaisiin saavuttaa ja sitä ylläpitää.

Oheen liitetyissä kuviossa ja taulukossa esitetään tähän liittyen keskeisiä tunnuslukuja, jotka kuvaavat Syyttäjälaitoksen toiminnallisen tilanteen ja toimintaedellytysten kehittymistä osana rikosoikeudenhoidon viranomaisketjua vuosina 2016 – 2020:

1. Saapuneiden rikosasioiden lukumäärä (ruskea käyrä) on kasvanut 13,7 % (80 256 – 91 246 asiaa)

2. Syyttäjien henkilötyövuosimäärä (vihreä käyrä) on kasvanut 2,1 % (373 – 381 henkilötyövuotta)

3. Syyttäjien osuus Syyttäjälaitoksen henkilöstöstä (vihreä katkoviivakäyrä) on kasvanut kahdella prosenttiyksiköllä (71 % - 73 %)

4. Syyttäjäkohtainen ratkaistujen asioiden määrä (sininen käyrä) on kasvanut 6,5 % (215,7 – 229,7 ratkaistua asiaa)

5. Saapuneiden asioiden keskimääräinen vaativuus / syyttäjä (harmaa käyrä) on kasvanut 11,6 % (199,1 – 222,2 painotetun vaativuuden pistettä)

6. Ratkaisematta olevien asioiden kokonaismäärä vuoden lopussa (tumman violetti käyrä) on kasvanut 33,1 % (13 310 – 17 720 asiaa)

7. Syyttäjäkohtainen vuoden lopussa ratkaisematta olevien asioiden keskimääräinen lukumäärä (vaalean violetti käyrä) on kasvanut 32,5 % (35,1 - 46,5 asiaa)

8. Syyttäjälaitoksen toimintamäärärahat käsiteltäväksi saapunutta asiaa kohti (punainen käyrä) ovat vähentyneet 2,9 % (581,80 € - 564,90 €)

Syyttäjälaitoksen toimintaympäristön ja -edellytysten muutosten, erityisesti saapuneiden asioiden määrän ja vaativuuden huomattavan kasvun, seurauksena ovat ratkaisemattomat asiat ruuhkaantuneet voimakkaasti varsinkin vuoden 2020 aikana, jolloin COVID-19 -epidemian vaikutus rikosprosessiin oli suurimmillaan. Ruuhkaantuminen on tapahtunut, vaikka syyttäjien ratkaisutehokkuus on kasvanut merkittävästi vuoden 2019 lokakuussa toteutettuun organisaatiouudistukseen liittyvien toimenpiteiden johdosta, ja vaikka syyttäjien lukumäärää on pystytty hieman lisäämään toimintamääräahojen lievän, osittain määräaikaisen kasvun ja tukihenkilöstön määrän vähentämisen avulla.

Ratkaisemattomien asioiden rästin kasvun huolestuttavuutta on omiaan lisäämään niiden ikärakenteen väistämätön vanheneminen. Kun kokonaisrästi on vuoden 2021 aikana kasvanut noin 5 %, on siihen sisältyvien yli yksi vuotta vireillä olleiden asioiden määrä kasvanut peräti noin 81 %.

Syyttäjälaitoksen voimavarojen riittämättömyys näkyy syyttäjille saapuneiden asioiden ratkaisemattoman rästin kasvun lisäksi myös syyttäjäntoiminnan toisessa rajapinnassa, eli oikeudenkäynneissä. Kaikilta mantereen neljältä syyttäjäalueelta saatujen tietojen mukaan niillä ei ole asettaa syyttäjiä niin moniin pääkäsittelyihin, kuin käräjäoikeudet voisivat järjestää COVID-19 -epidemian vuoksi siirretyistä jutuista syntyneen ruuhkan purkamiseksi. Tämä ilmiö on omiaan herättämään kysymyksen siitä, kuinka hyvin rikosoikeudenhoidon viranomaisketjun resurssoinnin tasapuolisuuspyrkimyksessä on onnistuttu.

Jukka Rappe

Apulaisvaltakunnansyyttäjä

Liitteet Syyttäjälaitoksen toiminnan tunnuslukuja 1 (graafi)
Syyttäjälaitoksen toiminnan tunnuslukuja 2 (luvut)

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi